68To 257/2008-1449

U S N E S E N Í

Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, jednal dne 18. srpna 2008 v neveřejném zasedání o stížnosti Okresního státního zastupitelství v Přerově proti usnesení Okresního soudu v Přerově ze dne 16.5.2008 pod č.j. 4T 14/2008-1418 a rozhodl

t a k t o :

Z podnětu stížnosti Okresního státního zastupitelství v Přerově se podle § 149 odst. 1 tr.ř. napadené usnesení Okresního soudu v Přerově **z r u š u j e** v celém rozsahu.

O d ů v o d n ě n í :

Shora citovaným napadeným usnesením rozhodl Okresní soud v Přerově v trestní věci vedené pod sp.zn. 4T 14/2008 proti obžalovaným Romanu V. a Petru Š. tak, že se dle ust. § 146 odst. 1 tr.ř. z podnětu stížnosti svědka Jiřího Č., nar. xxx, trvale bytem xxx, ruší usnesení Okresního soudu v Přerově ze dne 16.5.2008 pod sp.zn. 4T 14/2008 (přesněji pod č.j. 4T 14/2008-1417) o uložení pořádkové pokuty shora uvedenému svědkovi ve výši 20.000,- Kč. Z odůvodnění tohoto napadeného usnesení vyplývá, že v předmětné trestní věci měl být v rámci hlavního líčení konaného dne 16.5.2008 proveden mimo jiné i výslech svědka Jiřího Č., který však dle názoru soudu I. stupně bezdůvodně odepřel podat svědeckou výpověď, a proto byla svědkovi Jiřímu Č. uložena usnesením OS v Přerově ze dne 16.5.2008 pod č.j. 4T 14/2008-1417 pořádková pokuta ve výši 20.000,- Kč. Proti tomuto usnesení si svědek Jiří Č. ihned po jeho vyhlášení podal stížnost přímo u hlavního líčení.

Následujícím , nyní napadeným, usnesením Okresního soudu v Přerově z téhož dne, tedy ze dne 16.5.2008 pod č.j. 4T 14/2008-1418, jenž bylo vyhlášeno v neveřejném zasedání, pak došlo dle § 146 odst. 1 tr.ř., za užití autoremedury, ke zrušení shora zmíněného předchozího usnesení o uložení této pořádkové pokuty s odůvodněním, že tímto jednáním, když svědek Jiří Č. bezdůvodně odepřel podat v trestním řízení svědeckou výpověď, dopustil se tak přestupku proti veřejnému pořádku ve smyslu § 47 odst. 1 písm. a/ zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, kdy právě s ohledem na znění článku 27 odst. 3 Ústavy České republiky pak nelze ze strany soudu uložit tomuto svědkovi pořádkovou pokutu, neboť

podléhá toliko disciplinární pravomoci komory Parlamentu České republiky.

Proti tomuto usnesení podalo v zákonné lhůtě Okresní státní zastupitelství v Přerově stížnost, kdy z jejího odůvodnění vyplývá, že s právními závěry a důvody, které vedly soud I. stupně k vydání tohoto autoremedurního rozhodnutí nelze souhlasit, neboť k tomuto postupu nebyly splněny zákonné podmínky. Podstatou věci je skutečnost, že okresní soud popsané jednání svědka J. Č. nesprávně právně posoudil jako přestupek proti veřejnému pořádku dle § 47 odst. 1 písm. a/ zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích. Dle názoru státního zastupitelství dané jednání svědka J. Č. naplňuje znaky tzv. správního pořádkového deliktu (z hlediska terminologie správního práva) spočívajícího v tom, že svědek nesplnil procesní povinnost uloženou mu tr. řádem, kdy soud uložením pořádkové pokuty nutí svědka k jejímu řádnému splnění. Uložením pořádkové pokuty je jedním z krajních prostředků udržení autority orgánů činných v trestním řízení, přičemž pořádková pokuta může být uložena a takto může být potrestán každý, kdo bezdůvodně odmítne jako svědek v trestním řízení vypovídat (viz. R 54/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Na tento pořádkový delikt se však nevztahuje poslanecká imunita ve smyslu ust. čl. 27 odst. 3 Ústavy České republiky. Dle tohoto ustanovení za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak. Pojem přestupku je však nutno vykládat pouze ve smyslu zák. č. 200/1190 Sb. o přestupcích, přičemž dané ustanovení se nevztahuje na jiné správní delikty. Za tyto delikty je poslanec či senátor plně odpovědný (Ústava České republiky, Komentář 1., vydání Praha, C.H. Beck 1997, str. 41). S ohledem na shora uvedené je státní zástupce toho názoru, že Okresní soud v Přerově při vydání napadeného usnesení dospěl k nesprávnému právnímu zhodnocení zjištěného skutkového stavu, neboť svědek J. Č. v případě daného jednání nepodléhá disciplinární pravomoci komory Parlamentu České republiky, nýbrž je plně odpovědný a za nevyhovění této výzvě soudu mu lze uložit pořádkovou pokutu. Navíc má státní zástupce za to, že v tomto konkrétním případě nebyly ani splněny zákonné podmínky pro vydání autoremedurního rozhodnutí, neboť změna původního usnesení se dotkla práv státního zástupce jako jiné strany tohoto trestního řízení, když tímto postupem by došlo ke zmaření výslechu svědka, který je v daném případě podstatný pro objektivní zjištění skutkového stavu věci jako nezbytného základu zákonného rozhodnutí. Závěrem podané stížnosti bylo navrženo, aby krajský soud dle ust. § 149 odst. 1 tr.ř. zrušil napadené usnesení v celém rozsahu a následně projednal a rozhodl o stížnosti svědka Jiřího Č. proti usnesení OS v Přerově ze dne 16.5.2008 pod č.j. 4T 14/2008-1417, o uložení pořádkové pokuty ve výši 20.000,- Kč.

Na základě podané stížnosti přezkoumal krajský soud ve smyslu § 147 odst. 1 tr.ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení napadenému usnesení předcházející a na základě tohoto postupu dospěl k závěru, že předmětná stížnost Okresního státního zastupitelství v Přerově je důvodná, kdy z podnětu jejího podání krajský soud dle ust. § 149 odst. 1 tr.ř. zrušil napadené rozhodnutí v celém rozsahu, a to i z jiných důvodů, než těch, které byly namítány v podané stížnosti.

Předně je třeba ze strany krajského soudu konstatovat, že předmětný opravný prostředek, a to stížnost Okresního státního zastupitelství v Přerově byla podána včas v zákonné třídenní lhůtě od oznámení usnesení ve smyslu ust. § 143 odst. 1 tr.ř. Dále je třeba

uvést, že pokud tato stížnost byla podána ze strany Okresního státního zastupitelství v Přerově, jde nepochybně o osobu (stranu) k podání takovéhoto opravného prostředku oprávněnou, neboť z judikatury a výkladových pravidel týkajících se ust. § 146 odst. 1 tr.ř. vyplývá, že proti usnesení o autoremeduře je stížnost přípustná, neboť jde o rozhodnutí orgánu učiněné v I. stupni. Oprávněnost Okresního státního zastupitelství v Přerově k podání takovéhoto opravného prostředku pak vyplývá i z ust. § 142 odst. 1 tr.ř., ze kterého plyne, že nestanoví-li zákon něco jiného, může stížnost podat osoba, které se usnesení přímo dotýká nebo která k usnesení dala podnět svým návrhem, kdy proti usnesení soudu může podat stížnost též státní zástupce. Z judikatury a výkladu ust. § 142 odst. 1 tr.ř. dále vyplývá, že okruh osob oprávněných napadat usnesení stížností zákon stanoví tak, že jde o osoby, které mají důvodný zájem na obsahu rozhodnutí buď pro svůj vztah k věci, nebo k osobě oprávněné podat stížnost pro vlastní vztah k věci nebo o osoby tzv. úřední, jejichž postavení předpokládá zájem na věci (např. státní zástupce). Zvláštní zmínka o státním zástupci vyjadřuje jeho odlišné úřední postavení mezi oprávněnými osobami. Státní zástupce může podat stížnost proti kterémukoliv napadenému usnesení soudu, a to ve prospěch kterékoliv osoby, které se usnesení přímo dotýká (tedy nejen obviněného), a to i proti vůli této osoby, a rovněž i v její prospěch. S ohledem na shora uvedené je nutno učinit závěr, že v daném případě Okresní státní zástupce v Přerově byl osobou oprávněnou k podání stížnosti proti shora citovanému (autoremedurnímu) rozhodnutí soudu I. stupně. Pokud se pak týká námitek vyplývajících z obsahu podané stížnosti Okresního státního zástupce v Přerově, a to, že nebyly splněny zákonné podmínky pro vydání autoremedurního rozhodnutí, kdy státní zástupce se neztotožňuje ani s právními závěry a důvody, které vedly OS v Přerově k vydání takového rozhodnutí, je třeba konstatovat, že s argumentací vyplývající z odůvodnění podané stížnosti Okresního státního zastupitelství v Přerově se krajský soud zcela ztotožňuje, byť byly shledány ještě další závažné důvody, pro které bylo nutno napadené usnesení soudu I. stupně dle § 149 odst. 1 tr.ř. zrušit v celém rozsahu.

Nejprve ke zjištěným procesním vadám, které se týkají napadené usnesení Okresního soudu v Přerově. Ustanovení § 66 tr.ř. uvádí, jaké jsou důvody k uložení pořádkového opatření, komu a za jaké jednání je možno jej uložit. Z ust. § 66 odst. 1 tr.ř. pak konkrétně vyplývá, že předseda senátu může za jednání uvedené v tomto odstavci uložit pořádkovou pokutu do výše 50.000,- Kč. Je třeba zdůraznit, že takto pořádkovou pokutu ukládá předseda senátu. Dle tohoto ustanovení postupoval předseda senátu Mgr. Jiří Barbořík, a to za situace, kdy usnesením ze dne 16.5.2008, pod č.j. 4T 14/2008-1417, uložil dle § 66 odst. 1 tr.ř. svědkovi Jiřímu Č. pořádkovou pokutu ve výši 20.000,- Kč. Z písemného vyhotovení tohoto usnesení je již ze záhlaví patrno, že takto rozhodl předseda senátu Mgr. Jiří Barbořík, kdy v záhlaví usnesení je rovněž uveden předseda senátu Mgr. Jiří Barbořík, byť jak vyplývá z protokolu o hlavním líčení, byla tato pokuta předsedou senátu uložena po poradě senátu. Z uvedeného je tedy zřejmé, že o uložení této pokuty rozhodoval předseda senátu, a to v souladu se zněním § 66 odst. 1 tr.ř. Zcela jinak z procesního hlediska však bylo rozhodnuto následujícím autoremedurním rozhodnutím, které navazuje na usnesení o uložení pořádkové pokuty, kdy krajský soud konstatuje, že v případě tohoto druhého rozhodnutí, tedy nyní přezkoumávaného usnesení OS v Přerově ze dne 16.5.2008 pod č.j. 4T 14/2008-1418, rozhodoval nepříslušný orgán, a to senát Okresního soudu v Přerově jednající v předmětné

trestní věci ve složení z předsedy senátu Mgr. Jiřího Barboříka a přísedících JUDr. Bohumila Gibaly a Olega Plška, jak je zřejmé z protokolu o neveřejném zasedání na č.l. 1416. Z výkladových pravidel týkajících se ust. § 146 odst. 1 tr.ř. totiž vyplývá, že pokud napadené usnesení v řízení před soudem vydal senát, může o autoremeduře být rozhodnuto zase jen senátem. Z toho je zřejmé, že autoremedurní rozhodnutí může vydat pouze ten stejný orgán, který vydal předchozí napadené usnesení, kterého se autoremedura dotýká. Pokud tedy v tomto případě rozhodl usnesením o uložení pořádkové pokuty dle ust. § 66 odst. 1 tr.ř. předseda senátu, pak i stejný předseda senátu, tedy stejný orgán, musí rozhodnout autoremedurním rozhodnutím. V tomto případě však tomu tak nebylo, neboť usnesení o uložení pořádkové pokuty vydal předseda senátu a na něj navazující autoremedurní rozhodnutí již senát, z čehož krajský soud dovozuje, že v případě nyní napadeného autoremedurního rozhodnutí, rozhodl nepříslušný orgán, kdy již z tohoto důvodu je nutno napadené usnesení považovat za vadné a je nutno jej zrušit.

Pokud pak Okresní státní zastupitelství v Přerově v podané stížnosti namítalo, že napadené autoremedurní usnesení je vadné, a k jeho vydání nebyly dány zákonné podmínky, kdy pochybení soudu I. stupně je shledáváno v tom, že jednání svědka Jiřího Č., který dle názoru tohoto soudu bezdůvodně odepřel ve věci jako svědek vypovídat, bylo posouzeno okresním soudem jako přestupek dle § 47 odst. 1 písm. a/ zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, což s ohledem na č.l. 27 odst. 3 Ústavy České republiky vedlo k vydání tohoto autoremedurního rozhodnutí, pak s těmito námitkami stěžovatele se zcela krajský soud ztotožňuje. V daném případě toto jednání svědka Jiřího Č. nebylo možno tak, jak učinil soud I. stupně vyhodnotit jako uvedený přestupek , a to z následujících důvodů, kdy tento svůj závěr krajský soud opírá nejen o státním zástupcem zmiňovaný výklad k Ústavě České republiky, Komentář, 1. vydání Praha, C.H. Beck 1997, str. 41, nýbrž i o nálezy a výklady Nejvyššího soudu ČR, které tuto problematiku řešily a o nichž bude pojednáno níže.

Článek 27 odst. 3 Ústavy, podle něhož za přestupky podléhá poslanec nebo senátor jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, nelze vykládat extenzivně tak, že se vztahuje i na jiné delikty (např. správní delikty). Tím spíše tak nelze činit za situace, kdy mezi pojmy přestupku a jiného správního deliktu či jiného deliktu Ústava na jiném místě výslovně rozlišuje (viz. čl. 65 odst. 1). Je třeba si náležitě objasnit samotný pojem přestupku. Přestupkem podle § 1 zákona o přestupcích ve znění pozdějších předpisů je zaviněné jednání, které porušuje anebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek označeno v tomto nebo jiném zákoně, a nejde-li o trestný čin nebo jiný správní delikt, který je postižitelný podle jiných právních předpisů.

S ohledem na shora uvedené pak nelze jednání svědka Jiřího Č. tak, jak je o něm pojednáno výše, posoudit jako přestupek ve smyslu zák. č. 200/1990 Sb., neboť takovéto konkrétní jednání svědka není v celém přestupkovém zákoně uvedeno jako skutková podstata některého z přestupků v tomto zákona uvedených. Pokud se soud I. stupně v napadeném usnesení domnívá, že takovéto jednání svědka je možno podřadit pod skutkovou podstatu přestupku dle § 47 odst. 1 písm. a/ zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, pak takováto úvaha a postup je vadný. Předmětné jednání svědka J. Č. lze nazvat pořádkovým deliktem, kdy

skutková podstata takovéhoto deliktu je obsažena v jiném právním předpisu než v zákoně o přestupcích, a to právě v trestním řádu v § 66 odst. 1 tr.ř., který i určuje možnost, jakou sankci (pořádkové opatření) v podobně pokuty lze takovéto osobě uložit. Je tedy nutno oba tyto právní předpisy důsledně odlišovat, kdy uložení pořádkové pokuty za toto konkrétní jednání svědka by bylo možno v trestním řízení učinit pouze a právě dle ust. tr.řádu, konkrétně dle § 66 odst. 1 tr.ř. Uložení pořádkové pokuty je jedním z krajních prostředků udržení autority orgánů činných v trestním řízení, respektování jejich příkazů a zachování důstojnosti jednání před nimi. Tímto řízením se pak myslí pouze jednání před orgánem činným v trestním řízení, tedy i před soudem, zejména v hlavním líčení. Trestní řád je tak (např. dle ÚS 110/98-n) samostatným procesním předpisem, který má pro trestní řízení naprosto zásadní význam a je to právě on, který tento proces řídí, upravuje a vymezuje. Jeho součástí je pak i § 66 , který pojednává o pořádkové pokutě, důvodech jejího uložení a její výši. Nelze tedy dané jednání svědka, které je upraveno trestním řádem, vč. možnosti uložení sankce, podřazovat pod jiný právní předpis, jako v tomto případě pod přestupkový zákon, když v tomto směru je takováto úprava obsažena ve speciálním předpise, a to tr. řádu. Ze shora uvedeného je tedy evidentně zřejmé, že případné posuzované jednání svědka J. Č. nelze posuzovat dle zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích a jako přestupek jej vyhodnotit. Z tohoto hlediska bylo tedy napadené rozhodnutí soudu I. stupně shledáno jako vadné, když jednání svědka J. Č. bylo vyhodnoceno jako přestupek, což v konečném efektu vedlo k vydání autoremedurního rozhodnutí.

Pokud se týká poslední námitky stěžovatele, a to, že Okresní soud v Přerově autoremedurní rozhodnutí neměl vydávat i z toho důvodu, že změna původního usnesení se dotkla či mohla dotknout práv státního zástupce jako jiné strany trestního řízení, když tímto postupem by došlo ke zmaření výslechu uvedeného svědka, důležitého pro rozhodnutí v meritu věci, pak k této námitce je nutno ze strany krajského soudu uvést následující.

O zvláštním postavení státního zástupce v trestním řízení bylo již pojednáno shora v souvislosti s ust. § 142 odst. 1 tr.ř. Jde nepochybně o stranu trestního řízení, osobu úřední, jejíž postavení v trestním řízení předpokládá zájem na věci. V této konkrétní trestní věci pak již v samotné podané obžalobě bylo ze stany státního zastupitelství navrženo, aby byl vyslechnut k dané trestné činnosti i Jiří Č. jako svědek. Je tedy zřejmé, že již od počátku mělo státní zastupitelství na výslechu tohoto svědka zájem. Je však, dle názoru krajského soudu, diskutabilní otázkou, zda-li by vydáním autoremedurního rozhodnutí došlo k dotčení práv státního zástupce jako jiné strany trestního řízení, a to v té podobě, jak bylo namítáno v podané stížnosti, že by tímto postupem došlo ke zmaření výslechu svědka. V rámci tohoto rozhodnutí se krajský soud totiž nezabýval obsahem původního usnesení o uložení pořádkové pokuty, jakož i otázkou, zda-li byly dány podmínky pro uložení pořádkové pokuty svědku J. Č. a zda vůbec lze jeho osobě takovéto pořádkové opatření uložit. Z ustanovení trestního řádu v této souvislosti vyplývá, že takovéto opatření lze uložit i opakovaně, jakož i svědka opakovaně předvolat k hlavnímu líčení, kdy tímto způsobem v dané věci postupoval i soud I. stupně. Nelze tedy prozatím jednoznačně konstatovat, že by vydáním autoremedurního rozhodnutí došlo ke zmaření výslechu tohoto svědka a k dotčení práv státního zástupce.

S poukazem na shora uvedené bylo rozhodnuto způsobem vyplývajícím z výrokové části tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není další řádný opravný prostředek přípustný.

V Olomouci dne 18.8.2008

Vypracoval:

JUDr. Vladimír Sedláček

JUDr. Bohuslav Mierva
předseda senátu